

Miljøkonsekvensrapport til ansøgning efter § 16a

Abterpgaard
Abterp 26 (inkl. udflytning)
6261 Bredebro

Opførelse af tre nye kvægstalde samt en kalveplads
Skema 236719 i www.husdyrgodkendelse.dk
Indsendt 14. december 2022

Datablad

Ansøger og ejer	Abterpgaard v/ Palle Dahlmann Abterp 26 6261 Bredebro
	Kontaktperson på miljø sagen: Palle Dahlmann Mobil: 2380 8199 Mail: abterpgaard@gmail.com
Husdyrbrugets adresse	Abterp 26
CVR-nummer	32922899
CHR-nummer	49490
Kommune	Tønder Kommune
Ejendomsnummer	550000030
Matrikel-nr.	537a – Bredebro, Brede (ny bliver oprettet)
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Abterpvej 52
Biaktiviteter	Ingen
Ansøgningskema	236719
Konsulent	SLF Miljørådgiver Birgitte Madsen bm@slf.dk, 73202600 Billundvej 3, 6500 Vojens
Ansøgning indsendt	14. december 2022

Forord

Miljøkonsekvensrapport

Denne rapport beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt. Det ansøgte omfatter opførelse af tre nye kvægstalde og en kalveplads vest for Abterpvej 52.

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport. Rapporten behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved etablering af de nye kvægstalde.

Rapporten indeholder en beskrivelse og vurdering af den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, som det ansøgte vurderes at medføre. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for ejendommen.

Datablad	2
Forord	3
1. Indledning	6
2. Ikke-teknisk resume	7
3. Husdyrbruget og det ansøgte	8
3.1 <i>Indretning og drift af anlægget</i>	8
3.2 <i>Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde</i>	9
3.3 <i>Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug</i>	9
3.4 <i>Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed</i>	9
3.4.1 <i>Generelle afstandskrav</i>	9
3.5 <i>Ammoniakemission</i>	11
3.5.1 <i>Naturpunkter</i>	11
3.6 <i>Lugtmission</i>	14
3.6.1 <i>Kumulation til naboer</i>	14
3.7 <i>Øvrige emissioner og gener</i>	15
3.7.1 <i>Støj</i>	15
3.7.2 <i>Støv</i>	15
3.7.3 <i>Lys</i>	16
3.7.4 <i>Skadedyr</i>	16
3.7.5 <i>Transporter</i>	16
3.8 <i>Reststoffer, affald og naturressourcer</i>	16
3.8.1 <i>Døde dyr</i>	17
3.8.2 <i>Affald</i>	17
3.8.3 <i>Olie- og kemikalier</i>	17
3.8.4 <i>Energiforbrug (brugen af naturressourcer)</i>	17
3.8.5 <i>Vandforbrug</i>	17
3.8.6 <i>Restvand</i>	18
3.9 <i>BAT-Ammoniakemission</i>	18
3.10 <i>Grænseoverskridende virkninger</i>	19
4. Projektets direkte og indirekte virkninger for miljø, natur og mennesker og hvad der er gjort for at mindske virkningerne	20
4.1 <i>Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter</i>	20
4.2 <i>Begrænsning af ammoniakemission</i>	20
4.3 <i>Afsætning af ammoniak til nærliggende natur</i>	21

4.4	<i>Lugtgener for omboende</i>	21
4.5	<i>Støjgener</i>	22
4.6	<i>Støvgener</i>	22
4.7	<i>Lyspåvirkninger</i>	22
4.8	<i>Skadedyr</i>	22
4.9	<i>Transporter</i>	23
4.10	<i>Energi</i>	23
4.11	<i>Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen</i>	23
4.12	<i>Påvirkning af jordarealer og jordbund</i>	24
4.13	<i>Andet om befolkningen og menneskers sundhed</i>	24
4.14	<i>Alternative løsninger</i>	25
4.15	<i>Oplysninger om konsulenten</i>	25
5.	Konklusion	25
6.	Bilag	26

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer en etablering af tre nye kvægstalde og en kalveplads vest for de eksisterende kvægstalde på Abterpvej 52. De tre nye stalde skal anvendes til goldkøer og ungdyr, der herved vil få mere plads og bedre velfærd.

Projektet er en udstykning fra Abterp 26, hvor projektet ikke kan gennemføres på grund af kort afstand til naboer. Den valgte placering er god i forhold af afstand til naboer og naturområder, samt i forhold til landskab og tilkørselsforhold.

Der bygges på matrikel 537a. Ifølge matrikelstyrelsens kort, så hører matrikel 537a og 537b til Abterpvej 52 og ikke Abterp 26. Såfremt kommunen konkluderer, at der kan meddeles miljøgodkendelse til det ansøgte projekt, så vil der ske en ændring af matriklerne, så byggefeltet ligger på en matrikel tilhørende Abterp 26.

Det har været overvejet at placere bygningerne ca. 1,3 km længere mod nordvest, på matrikel 8, som ligger tættere på Abterp 26. Den placering vurderes dog at medføre flere nabogener fra staldene og fra transporter. Landskabsmæssigt vurderes det ligeledes, at de nye stalde ligger bedre på den valgte placering ved Abterpvej 52.

Med hensyn til miljøpåvirkning er der valgt de staldsystemer, der har den laveste ammoniakfordampning.

2. Ikke-teknisk resume

Nudrift og det ansøgte projekt

På Abterp 26 er der i dag staldbygninger med kvæg, et anlæg med plansiloer samt en gyllebeholder. De eksisterende anlæg på Abterp 26 indgår i denne rapport.

Det ønskes at opføre tre nye stalde til ungdyr og goldkøer samt en kalveplads på en udstykning fra Abterp 26. De nye stalde skal huse goldkøer og ungdyr. I forbindelse med projektet opføres:

- En dybstrøelsesstald på ca. 33x150 m
- To sengestalde på ca. 30x150 m
- En delvist overdækket kalveplads på ca. 54x125 m

De eksisterende stalde på Abterp 26 skal fremover anvendes til ungdyr og/eller karantænestald.

Før 1/8 2017 blev lugt og ammoniak beregnet ud fra dyreholdet. Efter 1/8 2017 beregnes lugt og ammoniak ud fra produktionsarealet, som er det staldareal dyrene har adgang til. De bygningsmæssige ændringer betyder, at produktionsarealet øges fra 1.200 m² til 13.250 m².

Konsekvenser for omboende, natur og miljø

Lugt

Beregninger viser, at kravene i lovgivningen om maksimal lugtpåvirkning af naboer, samlet bebyggelse og byer er overholdt.

For at minimere lugtgener holdes ejendommen ryddelig i forhold til foderrester og husdyrgødning. Alt husdyrgødning fjernes fra ejendommen løbende. Dette reducerer også risikoen for fluer og rotter.

Landskab

De nye stalde opføres relativt tæt på et eksisterende staldsæt, og de opføres i samme materialer som de eksisterende stalde. Herved vurderes det, at landskabet påvirkes mindst muligt. På grund af læhegn langs med Abterpvej vil de nye bygninger ligge relativt skjult for forbigående.

Påvirkning af natur

Det ansøgte projekt medfører en forøgelse af ammoniakemissionen fra ejendommen fra 1484 kg til 11.876 kg. Ejendommen ligger ca. 5 km fra natur beskyttet efter EU-regler og ca. 4 km fra nærmeste natur beskyttet efter danske nationale regler. Beregningerne viser, at hverken natur beskyttet efter danske nationale regler eller efter EU-regler, vil modtage mere ammoniak end de grænser, der er sat herfor i lovgivningen. For at minimere ammoniakemissionen er der valgt de staldsystemer, der giver den laveste ammoniakemission, og husdyrgødningen sendes løbende til biogas, direkte fra staldene.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

For husdyrbruget er der krav om at anvende den bedst tilgængelige teknik. I forhold til at begrænse ammoniakfordampningen er dette i lovgivningen omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniak, der må komme fra husdyrbruget. For det konkrete projekt er der krav om, at der højst må udledes 11.876 kg ammoniak pr. år. Dette krav til emissionen er i lovgivningen sat ud fra viden om, hvad der kan lade sig gøre, ved at anvende de bedste "teknikker" på markedet, der er tilgængelige i til en pris, der er realistisk i forhold til produktionens størrelse. Det kan være et staldsystem med lav ammoniakfordampning eller en teknik i form af gyllekøling e.l. I det konkrete projekt overholdes kravet til maksimal ammoniakudledning ved brug af de valgte staldsystemer.

3. Husdyrbruget og det ansøgte

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, samt placering i forhold til omgivelserne.

Der redegøres for ammoniak- og lugtemissionen, samt for øvrige områder, hvor husdyrbruget kan belaste omgivelserne fx støj, støv, lys, skadedyr, transport, affald og ressourceforbrug.

I kapitel 4 vurderes husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne.

3.1 Indretning og drift af anlægget

De eksisterende stalde på Abterp 26 er indrettet med dybstrøelse og sengestald med spalter. Placering ses på figur 1. Staldene skal fremover anvendes til ungdyr og/eller karantænestald.

Der bygges tre kvægstalde til goldkøer og ungdyr samt en delvist overdækket kalveplads. De nye anlæg placeres ved siden af hinanden, vest for et eksisterende staldanlæg på Abterpvej 52 (figur 2).

Figur 1 Placering af eksisterende bygninger på Abterp 26

Figur 2 Oversigt over det nye anlæg. De nye stalde (røde) ligger vest for staldanlæg på Abterpvej 52 (gule)

De tre stalde opføres med åbne sider og gråt tag ligesom de eksisterende bygninger på Abterpvej 52. Kalvepladsen er en betonplads, der bliver delvist overdækket af halvtag.

Ved miljøgodkendelse af husdyrbrug skal den ansøgte drift sammenholdes med nudriften og med driften for 8 år siden. I det følgende beskrives derfor 8-års driften, nudriften og den ansøgte drift. I denne sammenhæng skal "drift" forstås som størrelse og type af produktionsarealer. Størrelsen af produktionsarealerne i de nye stalde er opgjort ud fra foreløbige tegninger. Skitser af staldenes indretning ses i bilag 2 og 3.

Oplysninger om produktionsarealer fremgår af IT-ansøgningen i husdyrgodkendelse.dk og er vist skematisk i Tabel 1.

Tabel 1 Dyretype, staldsystem, produktionsareal og miljøteknologi

Stald	Dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Produktionsareal (m2)		
		8-årsdrift	Nudrift	Ansøgt 2022
Abterp 26	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald m spalter.	900	900	900
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse Flexgruppe "alle typer kvæg"	300	300	300
1. Goldkostald	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse Flexgruppe "alle typer kvæg"	0	0	4350
2. Ungdyrstald	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med fast drænet gulv	0	0	2700

3. Ungdyrstald	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med fast drænet gulv	0	0	2700
Kalveplads	Kalve under 6 mdr. Dybstrøelse	0	0	2300

Der bygges ikke nye lagre til foder og husdyrgødning. Foder vil blive opbevaret i eksisterende lagre, og transporteres til staldene dagligt. Fast husdyrgødning køres til biogas samme dag som det fjernes fra staldene. Flydende husdyrgødning sendes ligeledes til biogas. Det afhentes direkte fra fortank.

Da husdyrgødningen sendes direkte til biogas, er der ikke lavet en kapacitetsberegning.

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde

Der opføres som nævnt tre nye stalde og en delvist overdækket kalveplads. Staldene opføres som åbne stalde med gardiner i siderne. Kalvepladsen opføres som betonplads, der er delvist overdækket med halvtag.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug

Ansøger ejer Abterpvej 52, hvor der også er husdyrproduktion.

Der har forud for ansøgningen været dialog med kommunen vedrørende eventuel produktionsmæssig sammenhæng med husdyrbruget på Abterpvej 52. Det er vurderet, at der ikke er produktionsmæssig sammenhæng fordi:

- der pumpes ikke gylle mellem de to ejendomme
- de to ejendomme ligger på hver deres matrikel
- de to ejendomme kan drives uafhængigt af hinanden.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgt beliggenhed

I dette afsnit beskrives husdyrbrugets beliggenhed i forhold til naturområder og omkringboende. Desuden beskrives husdyrbrugets beliggenhed i forhold til udpegninger i landskabet.

3.4.1 Generelle afstandskrav

Afstandskrav i husdyrbruglovens §§ 6 og 8 er beskrevet i tabellen herunder.

Tabel 2. Faste afstandskrav i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens §§ 6 og 8 målt fra de nye stalde

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Nabo	1 km	Sdr Vollum 9 mod nord	50 m
Naboskel	Ca. 20 m?	Afstand til skel mellem de nye og de eksisterende stalde vil afhænge af den endelige placering af skellinjen	30 m
Beboelse på samme ejendom (stuehus)		Beboelsen på Abterp 26 er sammenbygget med de eksisterende driftsbygninger. De nye bygninger ligger ca. 1,4 km fra beboelsen.	15 m

Samlet bebyggelse i landzone	2 km	Ved Farverhusvej 22 mod sydøst	910 m*
Byzone (eksisterende og fremtidig)	1,2 km	Bredebro industriområde mod syd	1164 m*
Sommerhusområde (eksisterende og fremtidige)	> 1 km		1164 m*
Områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv	> 1 km		910 m*
Fælles vandindvindingsanlæg	2 km	Bredebro Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	240 m	Boring 158.1277 mod øst	25 m
Vandløb - åbent	180 m 250 m	Til vandløb mod vest Til Brede Å mod nord	15/100 m
Sø	310 m	Mod nordvest	15/100 m
Offentlig vej	15 m	Til Abterpvej fra kalveplads	15 m

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande. Der gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt på ejendommen til beboelsesbygningen ved samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde.

De nye bygninger ligger nordvest for Bredebro i relativt fladt landskab præget af åbne marker og læhegn.

De nye bygninger ligger ikke inden for Natura2000, national eller lokal prioritering af biodiversitet (lav bioscore), levesteder 2018, Observationer af arter 2018, arealer der understøtter biodiversitet, eksisterende og beskyttet natur, strandbeskyttelse, klitfredning, nationalparker, naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser, fredede områder, beskyttede naturtyper, beskyttede vandløb, områder udlagt til potentiel natur, bevaringsværdige landskaber, større sammenhængende landskaber, lokalplanlagte områder, planlagte trafik anlæg, planlagte tekniske anlæg, støjbelastede arealer, særligt værdifulde landbrugsområder, skovrejsningsområde, lavbundsarealer, kulturhistoriske bevaringsværdier, værdifulde kulturmiljøer, geologiske bevaringsværdier, indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse, OSD, NFI, boringsnære beskyttelsesområder, sø-, å- og kirkebeskyttelseslinjer, skovbyggelinje, fredede fortidsminder, kulturarvsarealer, kystnærhedszonen eller grønt danmarkskort.

De nye bygninger ligger inden for område med Leveområder 2018 (området dækker ca. 50% af syd- og Sønderjylland), HNV=0 og område med drikkevandsinteresser.

3.5 Ammoniakemission

Det ansøgte projekt medfører, at ejendommens samlede ammoniakemission stiger:

- Emission i 8 års drift = 1484 kg NH₃-N/år
- Emission i nudrift = 1484 kg NH₃-N/år
- Emission i ansøgt drift = 11.876 kg NH₃-N/år.

3.5.1 Naturpunkter

Kategori 1-natur

Nærmeste kategori 1- natur er habitatnatur ca. 5 km mod syd. Totaldepositionen fra anlæg på naturområdet er 0,0 kg N/ha. Ifølge hjælpeværktøjet i ansøgningssystemet er der kumulation med andre husdyrbrug i nærheden. Med en totaldeposition på 0,0 kg er grænsen for totaldeposition dog overholdt uanset eventuel kumulation.

Kategori 2-natur

Nærmeste kategori 2-natur er en hede, der ligger ca. 4 km syd for anlægget. Afstanden betyder, at der ikke afsættes ammoniak på overdrevet. Med en totaldeposition på 0,0 kg er grænsen for totaldeposition på 1 kg overholdt.

Kategori 3-natur

Afskæringskriteriet til kategori 3-natur er således, at kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha.

Der er regnet til de to nærmeste kategori 3-naturområder, som er to moser. De modtager henholdsvis 0,1 og 0,5 kg ammoniak som følge af projektet. Der er desuden foretaget beregning til den nærmeste §3 sø, der ligger ca. 400 m nordvest for de nye stalde. Her er en merdeposition på 0,7 kg. To skove modtager henholdsvis 1,2 og 4,2 kg. Disse områder er dog ikke udpeget som kategori-3 natur.

Tabel 3. Beregnet ammoniakdeposition på naturpunkter jf. Figur 3

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
§3 sø NV	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,7	0,7	0,7
Mose SV	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,5	0,5	0,5
Mose S	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,1
Lovrup Skrøp	Kategori 1	Ansøger	1	Bn	0,0	0,0	0,0
hede	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
Skov Ø	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,2	1,2	1,2
Skov V	Kategori 3	Ansøger	0	S	4,2	4,2	4,2
Eng NV	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	4,1	4,1	4,2
Mod SØ	Kategori 1	Ansøger	1	S	0,0	0,0	0,0
Kat1 SØ	Kategori 1	Ansøger	1	S	0,0	0,0	0,0
Natura2000 SV	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0

Figur 3. Markering af nærmeste naturområder omkring ejendommen (grønne prikker), hvor der er beregnet ammoniakdeposition til (jf. tabel 3). Kortet viser dog ikke kategori 1 og 2 natur, fordi det ligger så langt væk.

3.6 Lugtemission

Resultat af lugtberegning fremgår af tabel 4. Det ses, at lugtgenekriterierne i forhold til naboer, samlet bebyggelse og byzone er overholdt.

Tabel 4. Resultat af lugtberegning for nye og eksisterende stalde på Abterp 26

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret genneafstand (m)	Korrigeret genneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Abterp 10	0	NY	497,2	488,2	1118,1	Ja
 Abterp 22	0	NY	497,2	488,2	1488,8	Ja
 Abterp 23	0	NY	497,2	488,2	1374,3	Ja
 Abterp 28	0	NY	497,2	497,2	1564,9	Ja
 Abterp 28	0	NY	497,2	497,2	1577,9	Ja
 Abterp 5	0	NY	497,2	497,2	1333,4	Ja
 Hovedvejen 22	0	NY	497,2	497,2	2263	Ja
 Sdr Vollum 1	0	NY	497,2	497,2	1567,5	Ja
 Sdr Vollum 9 N	0	NY	497,2	497,2	1177,3	Ja
 Sdr. Vollum 7	0	NY	497,2	497,2	922,5	Ja
 Bredebro MC klub	0	NY	1000,1	900,1	1862,4	Ja
 Farverhusvej 22	1	NY	1000,1	990,1	2295,3	Ja
 Bredebro beboelser	0	NY	1321,4	1255,3	1939,7	Ja
 Bredebro beboelser V	0	NY	1321,4	1255,3	1866,1	Ja
 Bredebro beboelser Ø	1	NY	1321,4	1380,8	2435	Ja
 Bredebro Industri	0	NY	1321,4	1255,3	1364	Ja
 Bredebro, Brede	0	NY	1321,4	1255,3	2051,8	Ja

3.6.1 Kumulation til naboer

Der skal regnes med kumulation i lugtberegningerne, hvis der er andre husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg/år inden for 100 m fra nabobeboelser eller inden for 300 m fra samlet bebyggelse eller byzone.

Det er vurderet, at der er kumulation ved den samlede bebyggelse ved Farverhusvej 22, og ved en del af byzonen i Bredebro. Det er der taget højde for i lugtberegningerne.

3.7 Øvrige emissioner og gener

Ud over lugt og ammoniakemission kan der fra et husdyrbrug være gener fra støj, støv, fluer/skadedyr, lys, transporter. Desuden kan energiforbruget til produktionen påvirke klimaet. Disse gener/ulemper beskrives i det følgende.

3.7.1 Støj

På landbrugsejendomme er der en række aktiviteter som kan medføre støj. Det kan for eksempel dreje sig om foderblanding, transport, dyr i åbne stalde, gyllepumpning, malkning, korntørring mm.

De væsentligste støjklender på denne ejendom vurderes at være fodring og transporter.

Tabel 5. Tabel over støjklender

Støjkilde	Placering	Driftstid
Foderblanding	Ved plansiloerne på Abterp 26 eller på Abterpvej 52	Tidspunkt for foderblanding varierer mellem kl. 6 og 22. Det tager ca. 2 timer.
Fodringstider	I staldene	Ca. ½ time pr. stald mellem kl. 7 og 19
Udkørsel af husdyrgødning	Det foregår primært fra anden ejendom	-
Ensilering	I plansiloerne på Abterp 26 og på Abterpvej 52	Efter hvert græsslæt og/eller efter majshøst
Lastbiler m.v.	Ved staldene/fortank	Lastbil fra biogas afhenter gylle dagligt. 20 minutter, typisk kl. 9. Møg afhentes ugentligt.
Kornvalse	Ingen	-
Korntørring	Ingen	-
Malkeanlæg	Ingen	-
Afhentning af mælk	Ingen	-
Ventilation	Ingen (naturlig ventilation)	-

Placering af støjklender fremgår af bilag 4.

3.7.2 Støv

Transporter og håndtering af foder og halm vurderes at være de væsentligste kilder til støv på ejendommen.

Halm og færdigblandet foder transporteres dagligt til de nye stalde med traktor. Det køres direkte ind i staldene, hvor det skal anvendes.

Placering af støvkilder fremgår af bilag 4.

3.7.3 Lys

Der er lys i staldene døgnet rundt, dog med reduceret mængde om natten (natsænkning), hvor to tredjedele af lysene slukkes.

Der er udendørs belysning på Abterp 26 ved plansiloerne. Lyset er tændt når der arbejdes på pladsen – det vil sige når der blandes foder, og når der ensileres.

Den udendørs belysning ved de nye stalde består af lamper i den østlige gavl af de tre stalde. Herudover er der lys ved kalvepladsen. Lyset anvendes primært i forbindelse med fodring.

Placering af lyskilder fremgår af bilag 4.

3.7.4 Skadedyr

Skadedyr og fluer bekæmpes efter gældende regler.

Ansøger sørger for en god gødningshåndtering og en god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester, der sikrer, at der kun er minimalt med fluer. Ved fluegener bekæmpes med fluegift (Neporex eller lign.).

Strøede bokse og lagre af fast gødning kan være den primære kilde til fluer. Strøede bokse holdes tørre i overfladen. Goldkostalden muges ugentligt, og kalvehytterne muges efter hvert hold kalve. Møget køres direkte i container og køres til biogas. Der er således ikke noget lager, hvor der kan ske opformering af fluer. Dette gælder også for Abterp 26.

Ejendommen holdes generelt ren og ryddelig så risiko for rotter minimeres. Ansøger er tilmeldt rottebekæmpelsesordningen gennem Nomus A/S.

3.7.5 Transporter

Antallet af transporter afhænger af dyreholdets størrelse og sammensætning. Arealbaserede godkendelser rummer fleksibilitet i dyreholdets størrelse og sammensætning, hvorfor det er svært at vurdere antallet af transporter.

Transporterne sker typisk i dagtimerne fra ca. kl. 7.00 til kl. 17.00.

Tabel 6. Anslået antal transporter til/fra de nye stalde (én transport = til og fra ejendommen)

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Indkøbt foder mv.	0	Ca. 0
Grovfoder (intern transport)	0	Ca. 365
Fyringsolie/brændstof	0	Ca. 0
Mælk	0	Ca. 0
Indlevering af dyr (intern transport)	0	Ca. 24

Udlevering af dyr til levebrug (intern transport)	0	Ca. 24
Udlevering af dyr til slagtning	0	Ca. 6
Afhentning af døde dyr	0	Ca. 6
Diverse sækkevarer (mineraller, kalveblanding, rengøringsmidler mv.)	0	Ca. 0
Gyllekørsel (til biogas)	0	Ca. 365
Fast møg (til biogas)	0	Ca. 52
Maksimalt i alt	0	Ca. 842

Placering af interne transportveje fremgår af bilag 4.

3.8 Reststoffer, affald og naturressourcer

3.8.1 Døde dyr

Døde dyr opbevares hygiejnisk og overdækket syd for goldkostald. De opbevares i henhold til gældende regler for opbevaring m.m. af døde produktionsdyr. Afhentning sker efter behov og med dags varsel af DAKA

3.8.2 Affald

Affald bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativ.

Tabel 7. Opbevaring og bortskaffelse af affald

Affaldstype	Opbevaringssted og bortskaffelse
Spildolie	Opbevares på anden ejendom
Motorolie	Opbevares på anden ejendom
Medicinrester	I mellemgang ved de nye stalde, og i aflåst rum i de eksisterende stalde på Abterp 26. Evt. rester afleveres til dyrlægen.
Kanyler mm.	I kanyleboks i mellemgang ved de nye stalde og i aflåst rum i de eksisterende stalde på Abterp 26. Bortskaffes via dyrlæge eller Motas.
Sække og bigbags	I container til brændbart affald.
Pesticidrester	I kemirum på anden ejendom og emballagen bortskaffes efter forskrifterne.
Pesticider	Opbevares på anden ejendom.
Brændbart affald	Container tømmes løbende – Marius Pedersen
Tom emballage (plast)	I container til brændbart affald.
Plastik	Afhentes af genbrugsfirma
Jern og metal	Produkthandler
Døde dyr	Døde dyr placeres overdækket syd for goldkostald og afhentes af DAKA.

3.8.3 Olie- og kemikalier

Der opbevares ikke olie og kemikalier på ejendommen. Det håndteres på anden ejendom.

3.8.4 Energiforbrug (brugen af naturressourcer)

På ejendomme med kvæg anvendes el typisk primært til malkning og køling af mælk, mens der anvendes diesel til fodring og markdrift. På den pågældende ejendom malkes der ikke køer, og markdriften ligger under en anden ejendom.

Forventet elforbrug til lys og gyllepumpe mm.: 174.000 kwh/år

Forventet forbrug af diesel til fodring: 28.000 L/år

3.8.5 Vandforbrug

På ejendommen anvendes primært vand til drikkevand.

Forventet vandforbrug: 325 køer x 25 m³ + 700 kvier x 10 m³ = 15.125 m³/år

Ejendommen får vand fra Bredebro Vandværk.

3.8.6 Restvand

Tabel 8 Befæstet areal (m²) omkring bygninger

Befæstede arealer	Før ændring	Efter ændring
Mødding	0	10 m ² til container
Vaskeplads	0	0
Plansilo	700	700
Kalveplads	0	6750 m ² Halvdelen overdækket => 3375 m ²

Tabel 9 Anslåede mængder af restvand pr år (beregnet som 0,7xareal (m²))

Type af restvand	m ³ /år før ændring	m ³ /år efter ændring	Afledes til
Vand fra mødding (plads til container)	0	7	Fortank
Vand fra plansilo	450	450	Gyllebeholder på Abterp 26
Vand fra kalveplads	0	2363	Fortank

Tagvand og vand fra kørearealer ledes til jord.

Der er ikke toilet i staldene.

3.9 BAT-Ammoniakemission

I dette afsnit redegøres der for, hvordan husdyrbruget har valgt indretning og drift i forhold til bedst tilgængelig teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakemission.

Tabel 10. Samlet BAT-beregning og ammoniakemission

	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	11688	188	11876
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	11688	188	11876
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	0
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Det samlede BAT-krav er i Husdyrgodkendelse.dk beregnet til 11.876 kg N/år, og ammoniakemissionen er på 11.876 kg N/år, dermed er det vejledende emissionsniveau netop overholdt.

BAT-beregningen er baseret på følgende forudsætning om eksisterende og renoverede staldafsnit:

Tabel 11 Forudsætning for BAT-beregning.

Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c
Ungdyrstald S	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,89	0,89
Ungdyrstald N	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,89	0,89
Goldkostald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84
Abterp 26	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit	0,89	1,16
Abterp 26	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit	0,84	0,84
Kalvestald	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84

^a BAT-kravet for flexgruppen fastsættes ud fra det dyretype og staldsystem med det højeste relative reduktionskrav og det dyretype og staldsystem med den højeste ammoniakemissionsfaktor.

^c BAT krav ved eksisterende stald er tabelværdien for staldtypen. BAT kravet kan være lavere i den aktuelle situation, hvis der fastsættes vilkår til eksisterende stald i en tidligere godkendelse.

Til reduktion af ammoniakemissionen er der indregnet, at de nye stalde er indrettet med dybstrøelse eller med fast drænet gulv. Da disse staldsystemer lever op til BAT, er der ikke behov for yderligere virkemidler for at overholde BAT.

Husdyrgødningen sendes løbende til biogas. Der er ingen nye lagre af husdyrgødning, hvorfra der kan ske ammoniakemission. Den afgassede biomasse, der modtages fra biogasanlægget, opbevares i eksisterende tank på Abterp 26 eller på andre af ansøgers ejendomme.

Da ejendommen ikke tidligere er godkendt, er der ikke nogen virkemidler, der videreføres fra tidligere godkendelser.

3.10 Grænseoverskridende virkninger

Husdyrbruget ligger ca. 17 km fra den dansk-tyske grænse, og en vurdering af indvirkning på miljøet i en anden stat vurderes ikke at være relevant.

4. Projektets direkte og indirekte virkninger for miljø, natur og mennesker og hvad der er gjort for at mindske virkningerne

I dette afsnit *vurderes* projektets direkte og indirekte virkning for miljø, natur og mennesker. Vurderingerne tager udgangspunkt i beskrivelsen af det ansøgte fra kapitel 3.

4.1 Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter

(bilag IV arter, kulturarv og landskabet)

Der bygges tre nye stalde og en kalveplads i forbindelse med det ansøgte projekt. De nye stalde placeres ca. 30 m fra eksisterende stalde på Abterpvej 52. Selv om de nye stalde ansøges som et nyt selvstændigt projekt, så ligger de visuelt i tilknytning til de eksisterende stalde. De nye stalde vil få samme størrelse og samme udseende som de eksisterende stalde.

De nye stalde vil ligge bag et læhegn, så bygningerne ikke kan ses ude fra vejen og heller ikke fra nabobeboelser.

Det vurderes, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på de forskellige bilag IV-arter, da der ikke ændres på vandhuller eller andre potentielle levesteder. Der fjernes ikke gamle bygninger og fældes ikke store gamle træer, der kunne være levested for flagermus. Det vurderes på den baggrund, at projektet ikke vil medføre, at yngle- og rasteområder for bilag IV arter beskadiges eller ødelægges.

Som nævnt i afsnit 3.4 ligger de nye bygninger ikke inden for Natura2000, national eller lokal prioritering af biodiversitet (lav bioscore), levesteder 2018, observationer af arter 2018, arealer der understøtter biodiversitet, eksisterende og beskyttet natur, strandbeskyttelse, klitfredning, nationalparker, naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser, fredede områder, beskyttede naturtyper, beskyttede vandløb, områder udlagt til potentiel natur, bevaringsværdige landskaber, større sammenhængende landskaber, lokalplanlagte områder, skovrejsningsområde, kulturhistoriske bevaringsværdier, værdifulde kulturmiljøer, geologiske bevaringsværdier, sø-, å- og kirkebeskyttelseslinjer, skovbyggelinje, fredede fortidsminder, kulturarvsarealer, kystnærhedszonen eller grønt danmarkskort.

Samlet set vurderes det, at placeringen af byggeriet medfører, at byggeriet ikke vil få væsentlig negativ betydning for landskab, kulturarv, natur eller bilag IV arter.

4.2 Begrænsning af ammoniakemission

(menneskers sundhed, luft)

I lovgivningen er der faste krav til ammoniakemissionen, som sikrer at husdyrbrug vælger et staldsystem eller en teknologi blandt de bedste tilgængelige, for at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrugene, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i DK nås, og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

BAT-beregningerne i IT-ansøgningen viser at BAT-kravet for ejendommen er overholdt. I afsnit 3.9 er der redegjort for valg af virkemidler. Samlet set vurderes det, at der er foretaget tilstrækkelige tiltag til at minimere ammoniakemissionen.

4.3 Afsætning af ammoniak til nærliggende natur

(Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter)

Ammoniakemission til naturarealer omkring ejendommen er beskrevet i afsnit 3.5. Lovens krav til ammoniakpåvirkning af natur i både kategori 1 og 2 er overholdt, og projektet medfører ikke nogen merbelastning af områderne. Derfor vurderes det, at ammoniakemission fra projektet ikke påvirker disse naturområder.

Hvad angår kategori 3 natur omkring ejendommen, så belastes disse med en merdeposition på mindre end 1 kg ammoniak. Når det ansøgte medfører en merdeposition på 1 kg N/ha/år eller mindre, vil det ansøgte som altovervejende hovedregel - efter den tilgængelige viden - ikke medføre, at der sker en tilstandsændring i den pågældende naturtype.

Der ligger en skov vest for ejendommen, som modtager en merbelastning på 4,2 kg. Ifølge Danmarks Miljøportal er baggrundsbelastningen i området er over 10 kg N/ha, og der er ikke registreret nogen arter. Tønder Kommune har vurderet at skoven ikke er ammoniakfølsom. Det vurderes derfor, at merbelastningen ikke vil påvirke skoven negativt.

Der ligger en §3-sø nordvest for ejendommen, som modtager 0,7 kg. Søer og vandløb påvirkes hovedsageligt af udvaskning samt direkte afstrømning af næringsstoffer til recipienterne. Den atmosfæriske påvirkning er meget begrænset i forhold til områdets små søer og vurderes ikke at være af nogen betydning.

Samlet set vurderes det, at projektet ikke vil medføre tilstandsændringer i omkringliggende natur, og dermed heller ikke påvirke levesteder for bilag IV-arter.

4.4 Lugtgener for omboende

(Menneskers sundhed/gene).

Lugtemission fra ejendommen er beskrevet i afsnit 3.6.

Projektet medfører at lugten fra ejendommen stiger fra 15.600 OU i nudrift til 172.250 OU i ansøgt drift. Som det fremgår af kapitel 3, så overholder projektet lovens krav i forhold til lugtgener i forhold til nabobeboelser, samlet bebyggelse og byzone – også selv om der korrigeres for lugtbidrag fra andre husdyrbrug (kumulation).

For at minimere lugt holdes ejendommen ryddelig, med fjernelse af gødning og foderrester. I strøede staldarealer holdes overfladen tør ved at tilføre nyt strøelse, og husdyrgødning fjernes løbende, så der ikke er nogen lagre.

Lugt opleves ikke ens af alle personer. På baggrund af de gennemførte beregninger samt ovennævnte foranstaltninger vurderes det dog, at det ansøgte projekt ikke vil give anledning til væsentlige lugtgener for naboerne.

4.5 Støjgener

(Menneskers sundhed/gene)

Støjklider på ejendommen fremgår af afsnit 3.7.1 samt af bilag 4.

De væsentligste støjklider på ejendommen vurderes at være i relation til transporter og fodring. Der er ingen ventilation, fodringsanlæg eller korntørringsanlæg, der kører om natten. Antallet af transporter til/fra de eksisterende stalde på Abterp 26 vurderes ikke at ændres mærkbart. Antallet af transporter til/fra de nye stalde forventes at stige fra 0 til 842.

Nærmeste nabo er Abterpvej 52, som er en landbrugsbedrift, der ejes af ansøger. Den ligger ca. 230 m fra goldkostalden. Der ligger en stald og et malkecenter imellem beboelsen og goldkostalden. Derfor vurderes det, at naboen ikke vil mærke øgede støjgener fra det ansøgte projekt.

Næste naboer ligger 450 m mod vest (Abterp 1) og 680 m mod nordøst (Sdr Vollum 7). De er begge landbrugsejendomme. Det vurderes, at der ikke vil komme meget støj som følge af det ansøgte projekt, fordi der ikke malkes køer og der ikke blandes foder. De nye stalde ligger tæt på de eksisterende stalde og det vurderes, at naboerne ikke vil opleve ekstra støj fra de nye stalde. Transporterne til/fra biogasanlægget, som ligger ved Bredebro, vil ikke gå forbi de nærmeste naboer. Der er i forvejen transporter af husdyrgødning fra staldene på Abterpvej 52.

Samlet set vurderes det, at de omkringboende ikke vil opleve øget støj som følge af projektet.

4.6 Støvgener

(Menneskers sundhed/gene)

Støvkilder på ejendommen fremgår af afsnit 3.7.2 samt af bilag 4.

De væsentligste støvgener vurderes at stamme fra transporter samt håndtering af foder og halm. Foder leveres færdigblandet og køres direkte ind i staldene. Halm opbevares på anden ejendom og køres til bedriften dagligt med traktor, hvor det køres direkte ind i goldkostalden. Hos kalvene strøes der med håndkraft. På sigt vil der måske blive en anvendt anden og mindre støvende strøelse end halm. Antallet af transporter ved de nye stalde forventes at stige fra 0 til 842. På grund af afstanden til naboerne, samt på grund af beplantning, og fordi der er bygninger mellem staldene og den nærmeste nabo, vurderes støv ikke at blive et problem for de omkringboende.

4.7 Lyspåvirkninger

(Landskabet og gener for mennesker)

Lysklider på ejendommen fremgår af afsnit 3.7.3 samt af bilag 4.

Det ansøgte projekt vil ikke medføre ændret belysning ved de eksisterende stalde på Abterp 26. Forbipasserende og naboerne vurderes ikke at kunne se lys fra de nye stalde på grund af beplantning mm. Lys fra de ansøgte stalde vurderes ikke at forstyrre landskabet væsentligt, fordi de ligger så tæt på et eksisterende staldanlæg.

4.8 Skadedyr

(Gener og menneskers sundhed)

Håndtering af fluer og rotter er beskrevet i afsnit 3.7.4.

God gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester sikrer, at der kun er minimalt med fluer. Strøede bokse holdes tørre i overfladen, og der er ikke noget lager af fast møg. Ved fluegener bekæmpes fluer med Neporex eller lignende middel.

Ejendommen holdes generelt ren og ryddelig så risiko for rotter minimeres. Ansøger er tilmeldt rottebekæmpelsesordningen gennem Nomus.

Det vurderes at ansøger har foretaget foranstaltninger, der minimerer risikoen for at naboerne generes af fluer eller rotter, der stammer fra det ansøgte projekt.

Projektet forventes ikke at medføre øgede gener fra fluer og skadedyr.

4.9 Transporter

(Befolkningen og menneskers sundhed/klima i forhold til energiforbruget)

Anslået antal transporter fremgår af afsnit 3.7.5. Placering af transportveje fremgår af bilag 4.

Transporterne vil være jævnt fordelt over året, da der er tale om daglige leveringer til og fra bedriften.

Nærmeste nabo er Abterpvej 52, som er en landbrugsbedrift, der ejes af ansøger. Den ligger ca. 230 m fra goldkostalden. Der ligger en stald og et malkecenter imellem beboelsen og goldkostalden. Derfor vurderes det, at naboen ikke vil mærke øgede gener (støv, støj, lys) fra transporter til de nye stalde.

Næste naboer ligger 450 m mod vest (Abterp 1) og 680 m mod nordøst (Sdr Vollum 7). Naboen på Sdr Vollum 7 vurderes ikke at mærke transporterne på grund af afstanden, og fordi de ikke bor ud til samme vej. Abterp 1 vurderes heller ikke at mærke transporterne på grund af megen beplantning. Mange af transporterne relaterer sig til biogas. Transporterne til/fra biogasanlægget, som ligger ved Bredebro, vil ikke gå forbi de nærmeste naboer – herunder Abterp 1.

Transport er i sig selv en forurenende aktivitet. Husdyrbruget vil som udgangspunkt tilstræbe færrest muligt transporter for at minimere tidsforbrug og udgifter til brændstof og arbejds løn. Husdyrbruget har dog behov for at transportere dyr, foder og gødning mv. Antallet af transporter søges minimeret ved at planlægge transporterne og køre med størst mulige læs.

4.10 Energi

(Klima)

Ejendommens forventede energiforbrug fremgår af kapitel 3.

Opførelsen af de nye stalde må forventes at medføre et øget energiforbrug. Energiforbruget vil dog være relativt begrænset, fordi der hverken er malkeanlæg, foderanlæg eller ventilation. Der vil være energiforbrug til belysning, skrabeanlæg og gyllepumpe. Da der vil være tale om nye anlæg, forventes anlæggenes energiforbrug at være relativt lille sammenlignet med ældre anlæg. Det er svært at holde forbruget op imod normalt, da normtallene ofte er baseret på ejendomme, hvor der malkes køer, og hvor energiforbruget derfor er højere.

Elforbruget søges minimeret ved følgende tiltag:

- Staldene er med naturlig ventilation og der er derfor ikke energiforbrug til dette
- Der er etableret dagslysstyring og natsænkning på belysning i staldene
- Der anvendes lavenergibelysning i kostalden

Samlet set vurderes det, at der er foretaget tiltag til minimering af energiforbruget.

4.11 Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen

(Vand)

Ejendommens forventede vandforbrug fremgår af kapitel 3.

Opførelsen af de nye stalde vil medføre et øget vandforbrug til drikkevand til dyrene. Det forventede vandforbrug er estimeret til 15.125 m³.

På bedriften medvirker følgende tiltag til at begrænse vandforbruget:

- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild
- Der er etableret flydere i drikkekar
- Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst mulig
- Ejendommen er tilsluttet byvand, så vandforbruget registreres

Foruden tiltag til minimering af forbruget af vand, tages der også hensyn til risikoen for forurening af overfladevand (søer og åer) og grundvand.

Husdyrbruget ligger ikke indenfor indsatsområde for grundvand, særlige drikkevandsinteresser, NFI eller indvindingsoplande for almene vandværker. Husdyrbruget er underlagt de generelle regler for udbringning af husdyrgødning og sprøjtning, der sørger for at minimere risikoen for forurening af vandressourcen.

Der er ikke søer eller vandløb inden for 100 m fra stalde og gyllebeholdere, og terrænet er fladt.

Pumpning af gylle fra stalde (fortanke) til lastbil sker under opsyn.

Husdyrbruget overholder de generelle regler for udbringning af husdyrgødning og sprøjtning. Det er maskinstation, der står for disse opgaver.

Der opbevares ikke olie, pesticider eller rengøringsmidler på ejendommen.

Samlet set vurderes det, at der på ejendommen er tiltag, der reducerer vandforbruget og beskytter vandressourcen mod forurening.

Tagvand ledes til jord.

4.12 Påvirkning af jordarealer og jordbund

(jordarealer og jordbund)

Jordbundstypen er grovsandet jord, og terrænet er relativt fladt. Dette mindsker risiko for afstrømning af næringsstoffer. I kombination med de generelle regler og de beskrevne tiltag i afsnit 4.11 vurderes det, at ansøger har foretaget de nødvendige foranstaltninger for at minimere risikoen for jordforurening.

4.13 Andet om befolkningen og menneskers sundhed

(befolkningen og menneskers sundhed)

Risikoen ved MRSA eller antibiotikaresistens håndteres af generelle veterinærregler i fødevarestyrelsens regi. Der vurderes ikke at være særlige forhold ved beliggenheden af det konkrete husdyrbrug, der skal tages med i betragtning og som kunne betyde, at der skal udvises særlig forsigtighed.

Som nævnt tidligere i denne rapport overholdes lovens krav i forhold til lugtgener og som beskrevet i afsnit 4.11 er der foretaget foranstaltninger for at minimere risiko for forurening.

På ejendommen medvirker følgende tiltag til at reducere klimabelastningen:

- Får udarbejdet klimaregnskab via Arla
- Etablerer efterafgrøder, der opfanger CO₂ og binder kulstof i jorden
- Sender gyllen til biogas
- Timer udbringning af husdyrgødning (større risiko for emission af lattergasser ved udbringning på våd jord)

- Tilpasser gødning til kvælstofbehovet
- Græs kan øge kulstofindholdet i jorden i forhold til etårige afgrøder
- Reducer andelen af opdræt
- Tilsætter fedt (gerne raps) til foder – reducerer produktion af metan i vommen
- Minimerer foderspild
- Optimerer foderudnyttelse
- Minimerer protein i foderet
- Avler efter bedre foderudnyttelse og mindre metanudledning
- Minimerer kørsel

Samlet set vurderes projektet ikke at medføre negative konsekvenser for befolkningen og menneskers sundhed.

4.14 Alternative løsninger

I det konkrete projekt er der valgt de staldsystemer, der har den laveste ammoniakfordampning. Havde der været valgt andre staldsystemer, ville ammoniakfordampningen således have været højere.

Staldene placeres tæt på eksisterende stalde. En placering længere væk fra de eksisterende stalde vurderes at ville have en større indvirkning på landskabet.

Det er vurderet, at de valgte teknologier samt placering af staldene, giver den mindst mulige påvirkning af omgivelserne. Også hvad angår transporter. Derfor er denne placering valgt, frem for alternative løsninger, hvor staldene placeres længere mod nordvest – tættere på Abterp 26.

4.15 Oplysninger om konsulenten

Miljørådgiver Birgitte Madsen, Sønderjysk Landboforening.

5. Konklusion

Der er foretaget beregninger af hvor meget lugt og ammoniak det ansøgte projekt forventes at medføre i forhold til den konkrete produktion på den konkrete beliggenhed. Der er foretaget konkrete vurderinger i forhold landskab og afstand til naboer. Herudover er danske landbrug reguleret af en række generelle regler der har til hensigt at beskytte miljøet i bred forstand. Ud fra de konkrete forhold samt de generelle regler vurderes det, at det ansøgte projekt ikke vil have væsentlig virkning på miljøet.

6. Bilag

Bilag 1 Tabel med beregning af produktionsarealer i 8-års drift og nudrift og ansøgt drift

Bilag 2 Indretning af ungdyrstalde

Bilag 3 Indretning af goldkostald

Bilag 4 Aktiviteter ved de nye stalde (placering af lys-, støv- og støjkilder inkl. intern transport, døde dyr mm.)

Bilag 5 Aktiviteter ved de eksisterende stalde (placering af lys-, støv- og støjkilder inkl. intern transport, døde dyr mm.)